

Філологічний факультет
Катедра української мови імені проф. Івана Ковалика

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана філологічного факультету

Роман КРОХМАЛЬНИЙ

“31” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська літературна мова (фонетика і фонологія)

освітній рівень	перший (бакалаврський)
галузь знань	03 Гуманітарні науки (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	035 Філологія (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	035.01 Українська мова та література (шифр і назва спеціалізації)
освітня програма	Українська мова та література Українська мова та література, українська як іноземна
Факультет	філологічний

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Сучасна українська літературна мова (фонетика і фонологія)** для здобувачів освіти спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.01 Українська мова та література (освітні програми “Українська мова та література”, “Українська мова та література, українська мова як іноземна”)

Розробник – Асіїв Л. В., доцент, кандидат філологічних наук

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри української мови імені проф. Івана Ковалика

Протокол від “ 31 ”серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

(Купчинська З.О.)

(прізвище та ініціали)

«31» серпня 2023 р.

Робочу програму ухвалила Вчена рада філологічного факультету

Протокол від “31 ” серпня 2023 року № 1

“31”серпня 2023 року

Голова

підпис)

(Крохмальний Р.О.)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 2,5	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва)	Нормативна
Модулів – 1	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Рік підготовки
Змістових модулів – 3		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр 2-ий
Загальна кількість годин – 75	Спеціальність: 035 Філологія (шифр і назва) Спеціалізація: 035.01 Українська мова та література	Лекції
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти : аудиторних: 4 год. самостійної роботи: – 0,7 год.		32 год
		Практичні, семінарські
		32 год
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота
		11 год.
		Індивідуальні завдання:
год.		
Вид контролю: (екзамен/залік)		
2-ий семестр - екзамен		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття освіти – 85,4%:14,6%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити студентів з українською фонетикою і фонологією як наукою, з'ясувати його предмет, завдання, значення і систему термінів, навчити студентів розрізняти сучасні та історичні фонетичні зміни.

Завдання: формувати у студентів чітке розуміння фонетичних особливостей української літературної мови, навчити їх описувати сучасні асиміляції, дисиміляції, розуміти природу різноманітних фонетичних процесів, знати особливості української фонетичної системи, орфоепічні норми сучасної української літературної мови, робити фонетичний аналіз та вміти записувати текст фонологічною і фонетичною транскрипціями.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких

загальних компетентностей:

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8 Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

фахових компетентностей:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

ФК 13. Здатність проводити кваліфіковану комунікативну діяльність у різних вимірах жанрово-стильової диференціації мови.

та досягнення програмних результатів навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

У результаті вивчення курсу студент повинен:

знати: аспекти і методи вивчення звуків мови, артикуляційні та акустичні властивості звуків сучасної української літературної мови та основи їх класифікації, системи голосних і приголосних фонем сучасної української літературної мови та їх звукові вияви, проблеми класифікації фонем і основні підходи українських фонологів до їх вирішення, основи транскрибування, звукові зміни сучасної української літературної мови (асиміляція, акомодация, дисиміляція, спрощення), основи українського складоподілу, орфоепічні норми сучасної української літературної мови і типові відхилення від них, основи теорії письма (співвідношення між буквами і звуками, принципи правопису).

вміти: давати повну характеристику головним виявам голосних і приголосних фонем, виявляти умови та причини появи комбінаторних та позиційних виявів фонем, характеризувати різновиди звукових змін, з'ясовувати причини їх виникнення, записувати слова і тексти фонологічною і спрощеною фонетичною транскрипціями, виявляти типові відхилення від орфоепічних норм і застосовувати різноманітні засоби їх подолання.

3. Програма навчальної дисципліни

<i>Модуль I. Фонетика і фонологія як наука. Аспекти вивчення звуків мови. Голосні фонем</i>	
1.	Фонетика і фонологія як наука, їх предмет, завдання. Будова мовного апарата. Аспекти вивчення звуків (акустичний, анатомо-фізіологічний, лінгвістичний). Методи вивчення звуків мови.
2.	Основні поняття фонології. Фонема та її функції. Принципи виділення фонем. Фонологічна концепція П.П. Коструби. Позиційні та комбінаторні варіанти головного вияву фонем.
3.	Фонологічна і фонетична транскрипції, їх завдання. Основний принцип транскрибування. Повна і спрощена фонетична транскрипція.

4.	Артикуляційні особливості голосних і приголосних звуків. Класифікація голосних фонем. Звукові вияви голосних фонем.
----	---

Модуль 2. Приголосні фонем та їх звукові вияви. Комбінаторні звукові зміни

5.	Приголосні фонем та їх звукові вияви. Класифікація приголосних фонем. Варіанти головних виявів приголосних фонем. Довгі приголосні звуки і проблема довгих приголосних фонем.
6.	Звукові зміни в мовленнєвому процесі: асиміляції, дисиміляції, спрощення. Причини звукових змін. Типи асимілятивних змін за напрямом, обсягом, характером. Асиміляція приголосних за дзвінкістю/глухістю, твердістю/м'якістю, місцем і способом творення.
7.	Дисиміляція приголосних звуків. Види дисиміляцій за напрямом, ступенем сусідства розподібнених звуків, характером змін. Історичні і сучасні дисиміляції.
8.	Спрощення в групах приголосних, його артикуляційна природа. Групи приголосних, у яких відбуваються спрощення. Спрощення фонем і звуків, відображення на письмі.

Модуль 3. Чергування фонем і звуків. Склад та наголос. Ортоепія і ортографія

9.	Чергування фонем та їх варіантів. Поняття про морфологію. Основні типи історичних чергувань голосних фонем. Чергування приголосних звуків і фонем. Основні типи історичних альтернатив приголосних фонем.
10.	Склад як фонологічне і фонетичне явище. Основи складоподілу.
11.	Наголос. Артикуляційна й акустична природа наголосу. Особливості словесного наголосу в українській мові. Фонетичні слова. Поняття про енклітики і проклітики. Особливості наголошування різних частин мови. Словники наголосів.
12.	Поняття „ортоепія”. Ортоепічні норми сучасної української літературної мови. Типи ортоепічних помилок і шляхи їх подолання.
13.	Графіка. Графема як основна одиниця графіки. Співвідношення між буквами і фонемами. Український алфавіт. Ортографія як наука. Основні поняття орфографії. Принципи українського правопису: фонетичний, фонематичний (морфологічний), традиційний, смисловий. Проблеми українського правопису.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин									
	Усього	Денна форма				Усього	Заочна форма			
		у тому числі					у тому числі			
1	2	л	п	інд	ср	8	л	п	інд	ср
3	4	6	7	8	9	10	12	13		
Модуль 1. Фонетика і фонологія як наука. Аспекти вивчення звуків мови. Голосні фонем										
Тема 1. Фонетика і фонологія як наука, їх предмет, завдання. Аспекти вивчення звуків.	8	4	4		1	2	1	1		

Тема 2. Основні поняття фонології. Фонема та її функції.	4	2	2			2	1	1		
Тема 3. Фонологічна і фонетична транскрипції, їх завдання.	5	2	2		1					
Тема 4. Голосні фонemi та їхні звукові вияви.	5	2	2		1	2	1	1		
Разом – змістовий модуль I	22	10	10		2	4	2	2		
Модуль 2. Приголосні фонemi та їх звукові вияви. Комбінаторні звукові зміни										
Тема 5. Приголосні фонemi та їх звукові вияви. Класифікація приголосних фонем.	9	4	4		1	2	1	1		
Тема 6. Звукові зміни в мовленнєвому процесі: асиміляції, дисиміляції, спрощення. Типи асимілятивних змін	9	4	4		1	3	1	2		
Тема 7. Дисиміляція приголосних звуків. Види дисиміляцій.	5	2	2		1	2	1	1		
Тема 8. Спрощення в групах приголосних, його артикуляційна природа.	5	2	2		1	2	1	1		
Разом – змістовий модуль 2	28	12	12		4	9	4	5		
Змістовий модуль 3. Чергування фонем і звуків. Склад та наголос. Ортоепія та ортографія										
Тема 9. Чергування фонем та їх варіантів. Поняття про морфонологію. Основні типи історичних чергувань голосних та приголосних фонем.	9	4	4		1	2	1	1		
Тема 10. Склад як фонологічне і фонетичне явище. Основи складоподілу.	3	2	1		1	1		1		
Тема 11. Наголос. Артикуляційна й	2	1	1							

акустична природа наголосу.										
Тема 12. Поняття „ортоепія”. Орфоепічні норми сучасної української літературної мови. Типи орфоепічних помилок і шляхи їх подолання.	5	2	2		1	1		1		
Тема 13. Графіка. Графема як основна одиниця графіки. Співвідношення між буквами і фонемами. Український алфавіт. Орфографія як наука. Основні поняття орфографії. Принципи українського правопису. Проблеми українського правопису.	5	2	2		1	1		1		
Разом – змістовий модуль 3	29	12	12		5	8	2	6		
Усього годин	75	32	32		11	20	8	12		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фонетика і фонологія як наука, їх предмет, завдання. Будова мовного апарата. Аспекти вивчення звуків (акустичний, анатомо-фізіологічний, лінгвістичний). Методи вивчення звуків мови.	2
2	Основні поняття фонології. Фонема та її функції. Принципи виділення фонем. Фонологічна концепція П.П. Коструби. Позиційні та комбінаторні варіанти головного вияву фонем. Фонологічна і фонетична транскрипції, їх завдання. Основний принцип транскрибування. Повна і спрощена фонетична транскрипція.	2
3	Фонологічна і фонетична транскрипції, їх завдання. Основний принцип транскрибування. Повна і спрощена фонетична транскрипція.	2
4	Артикуляційні особливості голосних і приголосних звуків. Класифікація голосних фонем. Звукові вияви голосних фонем. Норми вимови голосних звуків.	2
5	Приголосні фонем та їх звукові вияви. Класифікація приголосних фонем. Варіанти головних виявів приголосних фонем. Довгі приголосні звуки і проблема довгих приголосних фонем. Норми вимови приголосних звуків.	4

6	Звукові зміни в мовленнєвому процесі: асиміляції, дисиміляції, спрощення. Причини звукових змін. Типи асимілятивних змін за напрямом, обсягом, характером. Асиміляція приголосних за дзвінкістю/глухістю, твердістю/м'якістю, місцем і способом творення. Норми вимови сполучень приголосних звуків.	4
7	Дисиміляція приголосних звуків. Види дисиміляцій за напрямом, ступенем сусідства розподібнених звуків, характером змін. Історичні і сучасні дисиміляції.	2
8	Спрощення в групах приголосних, його артикуляційна природа. Групи приголосних, у яких відбуваються спрощення. Спрощення фонем і звуків, відображення на письмі.	2
9	Чергування фонем та їх варіантів. Поняття про морфологію. Основні типи історичних чергувань голосних фонем. Чергування приголосних звуків і фонем. Основні типи історичних альтернатив приголосних фонем.	4
10	Склад як фонологічне і фонетичне явище. Основи складоподілу.	2
11	Наголос. Артикуляційна й акустична природа наголосу. Особливості словесного наголосу в українській мові. Фонетичні слова. Поняття про енклітики і проклітики. Особливості наголошування різних частин мови	2
12	Поняття „ортоепія”. Ортоепічні норми сучасної української літературної мови. Типи ортоепічних помилок і шляхи їх подолання	2
13	Графіка. Графема як основна одиниця графіки. Співвідношення між буквами і фонемами. Український алфавіт. Орфографія як наука. Основні поняття орфографії. Принципи українського правопису: фонетичний, фонематичний (морфологічний), традиційний, смисловий. Проблеми українського правопису.	2
	Разом	32

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Фонетика і фонологія як наука, їх предмет, завдання. Будова мовного апарата. Аспекти вивчення звуків (акустичний, анатомо-фізіологічний, лінгвістичний). Методи вивчення звуків мови.	1
2.	Основні поняття фонології. Фонема та її функції. Принципи виділення фонем. Фонологічна концепція П.П. Коструби. Позиційні та комбінаторні варіанти головного вияву фонем. Фонологічна і фонетична транскрипції, їх завдання. Основний принцип транскрибування. Повна і спрощена фонетична транскрипція.	1
3.	Артикуляційні особливості голосних і приголосних звуків. Класифікація голосних фонем. Звукові вияви голосних фонем. Норми вимови голосних звуків.	1
4.	Приголосні фонем та їх звукові вияви. Класифікація приголосних фонем. Варіанти головних виявів приголосних фонем. Довгі приголосні звуки і проблема довгих приголосних фонем. Норми вимови приголосних звуків.	1
5.	Звукові зміни в мовленнєвому процесі: асиміляції, дисиміляції, спрощення. Причини звукових змін. Типи асимілятивних змін за напрямом, обсягом, характером. Асиміляція приголосних за	1

	дзвінкiстю/глухiстю, твердiстю/м'якiстю, мiсцем i способом творення. Норми вимови сполучень приголосних звукiв.	
6.	Дисимiляцiя приголосних звукiв. Види дисимiляцiй за напрямом, ступенем сусiдства розподiбнюваних звукiв, характером змiн. Iсторичнi i сучаснi дисимiляцiї.	1
7.	Спрощення в групах приголосних, його артикуляцiйна природа. Групи приголосних, у яких вiдбуваються спрощення. Спрощення фонем i звукiв, вiдображення на письмi.	1
8.	Чергування фонем та їх варiантiв. Поняття про морфологiю. Основнi типи iсторичних чергувань голосних фонем. Чергування приголосних звукiв i фонем. Основнi типи iсторичних альтернатив приголосних фонем.	1
10.	Склад як фонологiчне i фонетичне явище. Основи складоподiлу. Наголос. Артикуляцiйна й акустична природа наголосу. Особливостi словесного наголосу в українськiй мовi. Фонетичнi слова. Поняття про енклітики i проклітики. Особливостi наголошування рiзних частин мови. Словники наголосiв. Поняття „орфоепiя”. Орфоепiчнi норми сучасноi українськoї лiтературноi мови. Типи орфоепiчних помилок i шляхи їх подолання.	2
	Разом	11

7. Форми та методи навчання

Лекцiї, консультацiї, самостiйна робота.

8. Методи контролю

Тестування, контрольнi роботи.

9. Розподiл балiв, якi отримують студенти (iспит)

Поточне тестування та самостiйна робота (виконання завдань)						Испит (пiдсумкове тестування)	Сума
Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		50	100
Завдання	Тест	Завдання	Тест	Завдання	Тест		
5	10	5	10	10	10		

Шкала оцiнювання: вузу, нацiональна та ECTS

Оцiнка ECTS	Оцiнка в балах	За нацiональною шкалою	
		Екзаменацiйна оцiнка, оцiнка з диференцiйованого залiку	Залiк
A	91 – 100	5	Вiдмiнно

B	81 – 90	4	Дуже добре	Зараховано
C	71 – 80		Добре	
D	61 – 70	3	Задовільно	
E	51 - 60		Достатньо	
F	31 - 50	2	Незадовільно	Незараховано
FX	До 30			

10. Методичне забезпечення

1. Асіїв Л., Пілецький В. Тестові завдання з фонетики та фонології сучасної української літературної мови для студентів філологічного факультету. – Львів, 2008.
2. Пілецький В. Практичні завдання з фонетики та фонології сучасної української літературної мови для студентів філологічного факультету. – Львів, 2001.
3. Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових та контрольних завдань. – Львів, 2015. – 300 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. Ч.1, – 4-е вид. – К., 1972.
2. Коструба П.П. Основні поняття фонології // Українська мова і література в школі. – 1965. - № 7. – С. 21-25.
3. Коструба П.П. Фонетика сучасної української літературної мови. Ч.1. – Львів, 1963.
4. Коструба П.П. Фонетика, фонологія і морфонологія (їх предмет та місце в науці про мову) // Методологічні питання мовознавства. – К., 1966. – С. 94-103.
5. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / За ред. І.К.Білодіда. – К., 1969.
6. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я.Плющ – К., 1994. – С.16 -115.
7. Орфоепічний словник. Укладач М.І.Погрібний. – К., 1984.

Допоміжна

4. Ганич Д. І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К., 1985.
5. Головащук І.С. Складні випадки наголошення. Словник – довідник. – К., 1995.
6. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. – К., 1999. – С.162-204.
7. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. – К, 1996.
8. Ключковський Б.Г. Методичні вказівки і практичні завдання з фонетики і фонології сучасної української літературної мови для студентів I курсу філологічного факультету. – Львів, 1987.
9. Коструба П.П. Про систему приголосних фонем сучасної української літературної мови // Питання українського мовознавства. Кн.5. – Львів, 1962. – С. 112-121.
10. Курс сучасної української літературної мови. Т. I. / За ред. Л.А.Булаховського. – К., 1951.

11. Орфографічний словник української мови. Уклали: С.І.Головащук, М.М.Пещак, В.М.Русанівський, О.О.Тараненко. – К., 1994.
12. Петличний І.З. До питання про систему голосних фонем у сучасній українській літературній мові // Питання українського мовознавства. Кн.1. – Львів, 1956. – С. 15-20.
13. Українська літературна вимова і наголос. Словник-довідник. – К., 1973.
14. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 391 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: Збірник практичних, тестових та контрольних завдань. – Львів, 2015. – 300 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/FONETYKA-0000.pdf>
Державна наукова установа “Книжкова палата України імені Івана Федорова”
URL : <http://www.ukrbook.net/>
2. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника URL : <http://www.lsl.lviv.ua/>
3. Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека. URL : <https://lonpb.com.ua/>
4. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка
URL : <https://lnulibrary.lviv.ua/>
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс].
URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>

Тематика оглядових лекцій для заочної форми навчання

Тема 1. Фонетика і фонологія як наука, їх предмет, завдання. Будова мовного апарата. Аспекти вивчення звуків (акустичний, анатомо-фізіологічний, лінгвістичний). Методи вивчення звуків мови. Фонологічна і фонетична транскрипції. Знаки транскрибування.– 1 год.

Тема 2. Основні поняття фонології. Фонема та її функції. Принципи виділення фонем. Позиційні та комбінаторні варіанти головного вияву фонем. – 1 год.

Тема 3. Артикуляційні особливості голосних і приголосних звуків. Класифікація голосних фонем. Позиційні вияви голосних фонем. Класифікація приголосних фонем. Варіанти головних виявів приголосних фонем. – 2 год.

Тема 4. Звукові зміни в мовленнєвому процесі: асиміляції, дисиміляції, спрощення. Типи асимілятивних змін за напрямом, обсягом, характером. Асиміляція приголосних за дзвінкістю/глухістю, твердістю/м'якістю, місцем і способом творення. – 2 год.

Тема 5. Дисиміляція, її види за напрямом, ступенем сусідства розподібнених звуків, характером змін. Спрощення фонем і звуків. Чергування фонем та їх варіантів. Поняття про морфонологію. Основні типи історичних чергувань голосних і приголосних фонем. – 2 год.

Тема 6. Склад як фонологічне і фонетичне явище. Основи складоподілу. Наголос. Артикуляційна й акустична природа наголосу. Особливості словесного наголосу в українській мові. Фонетичні слова. Поняття про енклітики і проклітики. Орфоепічні норми сучасної української літературної мови. – 2 год.

Тематика практичних занять для заочної форми навчання

Практичне заняття 1. Будова мовного апарата. Аспекти вивчення звуків (акустичний, анатомо фізіологічний, лінгвістичний). Методи вивчення звуків мови. Фонема та її функції. Принципи виділення фонем. Фонологічна концепція П.П. Коструби. Позиційні та комбінаторні варіанти головного вияву фонем. Фонологічна і фонетична транскрипція. - 2 год.

Практичне заняття 2. Голосні фонем та приголосні фонем та їх звукові вияви. Класифікація голосних фонем. Звукові вияви голосних фонем. Норми вимови голосних звуків. Класифікація приголосних фонем. Варіанти головних виявів приголосних фонем. Довгі приголосні звуки і проблема довгих приголосних фонем. Норми вимови приголосних звуків. – 2 год.

Практичне заняття 3. Асиміляції приголосних звуків.. Причини звукових змін. Типи асимілятивних змін за напрямом, обсягом, характером. Асиміляція приголосних за дзвінкістю/глухістю, твердістю/м'якістю, місцем і способом творення. Норми вимови сполучень приголосних звуків. – 2 год.

Практичне заняття 4. Дисиміляції і спрощення. Дисиміляція приголосних звуків. Види дисиміляцій за напрямом, ступенем сусідства розподібнених звуків, характером змін. Історичні і сучасні дисиміляції. Спрощення в групах приголосних, його артикуляційна природа. Групи приголосних, у яких відбуваються спрощення. Спрощення фонем і звуків, відображення на письмі. - 2 год.

Практичне заняття 5. Чергування фонем та їх варіантів. Поняття про морфонологію. Основні типи історичних чергувань голосних і приголосних фонем. – 1 год.

Практичне заняття 6. Склад як фонологічне і фонетичне явище. Основи складоподілу. Наголос. Артикуляційна й акустична природа наголосу. Особливості словесного наголосу в українській мові. Фонетичні слова. Поняття про енклітики і проклітики. Особливості наголошування різних частин мови. Словники наголосів. Орфоепічні норми сучасної української літературної мови. – 1 год.